

JAK SE STÁT ARCHIVÁŘEM

Moderátor: Stanislav Bárta, Masarykova univerzita
Účastníci: Daniel Kovář, Státní okresní archiv České Budějovice
Jana Oppeltová, Univerzita Palackého v Olomouci
Martina Vodová, Moravský zemský archiv v Brně
Zpravodaj: Daniel Doležal, Státní oblastní archiv v Praze

Jednání této sekce takřka plynule navázalo na předcházející program sekce „Vzdělávání archivářů a specialistů pro správu dokumentů a záznamů ve 21. století“. Zatímco předchozí diskuse se vedla především na téma celoživotního vzdělávání zaměstnanců archivů, jednání této sekce byla věnována zejména oblasti akademického a postgraduálního studia.

První kolo diskuse bylo zahájeno otázkou, jaká jsou základní očekávání absolventa archivních věd po dokončení vysoké školy, jak na to nahlíží student, pedagog a archivář z praxe. Úlohy hlavních diskutujících se ujali Mgr. Jana Oppeltová, Ph.D. (UP Olomouc), Mgr. Martina Vodová (MZA Brno) a PhDr. Daniel Kovář (SOkA České Budějovice), za vlídného moderování Mgr. Stanislava Bárty, Ph.D. (MU Brno). Dr. Oppeltová svůj názor formulovala do třech základních cílů, kterými by se měl pedagog řídit, a sice 1) poskytnout studentovi co nejširší přehled o zvoleném oboru, 2) umožnit mu setkávání se s autentickými prameny a 3) nadchnout jej pro obor. Martina Vodová, čerstvá absolventka vysoké školy, sdělila publiku dojmy, jaké v ní zanechal střet s archivní realitou po nástupu do zaměstnání. Očekávala především vědeckou práci, ale archivnictví je dnes převážně úředničina. Ocenila zlepšení náplně a formy archivních praxí, k čemuž významně pomohla zejména dobrá komunikace mezi archivem a vysokými školami, ocenila vzdělávací program EU pro podporu vzdělání a mobility Erasmus + a potvrdila, že zejména nadšení pro obor v ní škola skutečně vzbudila. Daniel Kovář také sdělil své zkušenosti z přechodu mezi studiem a prací v archivu. Škola mu přinesla především kontakty, které využívá po celou dobu. Od adeptů na práci v archivu očekává především maximální všestrannost, fyzickou zdatnost, jazykovou vybavenost, schopnost komunikovat, IT znalosti a motivaci pro práci v archivu.

K otázce, jak má být vysokoškolské vzdělávání archivářů koncipováno, se vyjádřila dr. Oppeltová tak, že je nutné předat studentům informace v nejširším kontextu. Postěžovala si, že není možné pružně měnit studijní plány a také na nezáměr uchazečů o obor archivnictví. Kvůli udržení oboru zejména z finančních důvodů je však nutné počty studentů zachovávat. Přítomní další zástupci vysokých škol v sále tento stesk podpořili a potvrdili. Klíčovým momentem v životě studenta je pak zřejmě odborná praxe, která, pokud je koncipována skutečně dobře, studenta nasměruje do budoucího zaměstnání. PhDr. Bohdan Kaňák, Ph.D. (SOkA Olomouc) uvedl dobré i špatné příklady praxí ze svého archivu a zamyslel se také nad využíváním studentů pro archiváři neoblíbené činnosti, např. pro foliaci. I takové úkoly je potřeba studentům zadávat, neboť např. „*foliace učí trpělivosti*“.

Další tematický okruh byl uveden otázkou, zda je možné definovat nepodkročitelný práh vzdělání pro archivní profesi. Mgr. Vodová uvedla, že jí osobně chyběly zkušenosti s archivním softwarem (PEVA), Dr. Kovář vyjmenoval obory, které je nutné bezpodmínečně zvládat – jsou jimi podle něj dějiny správy, jazyky a nástroje spisové služby. Jana Oppeltová uvedla, že vysoké školy předávají zejména zkušenosti, které pedagogové nabyli během vlastního studia. Absolutním základem výuky je podle ní znalost pomocných věd historických. Mgr. Tomáš Velička, Ph.D. (UJEP Ústí nad Labem) se zmínil o prohlubujícím se příkopu mezi „starými“ (klasickými) a „moderními“ pomocnými vědami. Mgr. Jan Hrdina, Ph.D. (AHMP Praha) se zmínil o potřebě vychovávat dva typy archivářů, klasické a moderní.

Na otázku co je cílem vzdělávání odpověděla Jana Oppeltová, že cílem vysokoškolského vzdělávání nemůže být specializace nýbrž základní přehled. Mgr. Petr Elbel, Ph.D. (MU Brno) doporučil vybudovat jeden široký studijní program archivnictví, který by studenty seznámil se základy důležitých oborů. Mgr. Vodová pak potvrdila, že široký studijní program je z hlediska absolventa lepší než specializace. Mgr. Jiří Dufka (MZK Brno) vyslovil názor, že archivnictví má společný zájem

s dalšími studijními obory, a že je tedy možné využívat kapacity jiných kateder a ústavů pro vzdělávání archivářů.

Dr. Opeltová se následně vrátila ke studijním praxím, které považuje za nesmírně důležité a je proto třeba se jim náležitě věnovat. Nabídla svou zkušenost s prázdninovými praxemi na farách, kde studenti zpracovávali tamní knihovny a jejich knižní fondy. Mgr. Martin Myšička (SOkA Most) upozornil na různou délku praxí na různých vysokých školách a nastínil otázku její přiměřené délky. Mgr. Vodová zmínila, že v rámci studia v zahraničí je délka praxí různá a existují i několikaměsíční stáže, které jsou významným přínosem pro studentův odborný růst. Stanislav Bárta pak uvedl, že ideální by byla semestrální stáž studenta v archivu, otázkou však je, zda je to právně, organizačně i finančně možné.

Závěr této panelové diskuse tak lze shrnout do konstatování, na kterém se všichni diskutující shodli, že vysokoškolské vzdělávání archivářů by mělo být pojato co nejdíleji a nejvšeobecněji. Účastníci debaty pak vyzvali přítomné k vytvoření odborné skupiny pro vzdělávání archivářů při České archivní společnosti a přijali výzvu celé archivní obci, vyjádřenou sloganem „**Pomozte s praxemi a komunikujme spolu**“.